Należność pocztowa uiszczona ryczałtem. CENA GR. 50.

Nr. 4. Czerwiec — 1926 r. Rok I.

# BIULETYN
## CENTRALNEJ ORGANIZACJI
## Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych.

Adres Redakcji i Administracji — Warszawa, Sienna 16. Tel. 7-10.



## Do
## Rad Okręgowych, Zarządów Głównych, Zarządów Oddziałów organizacyj zrzeszonych i do poszczególnych członków Związków.

*KOLEŻANKI I KOLEDZY!*

*Działalność Centralnej Organizacji bez własnego organu w obecnych warunkach jest niemożliwa. Niestety, pismo nasze nie spotkało się dotychczas z należytym poparciem ze strony tych, w obronie interesów których występuje. Intencje nasze przez ogół członków zrzeszonych w organizacjach zawodowych nie zostały należycie docenione i zrozumiane. Większość pracowników, naogół, odnosi się biernie do wszelkiej akcji, która jest obmyślana i przeprowadzana dla ich dobra. Brak elementarnego zrozumienia własnego interesu cechuje ogół pracowników umysłowych. Kapitalista, gdy chodzi o zabezpieczenie interesów klasowych i wywalczenie warstwie, do której należy, praw i przywilejów, nie żałuje pieniędzy na poparcie akcji, która urzeczywistnia jego cele i zadania, rozumiejąc dokładnie. że każda suma odpowiednio użyta pomnoży tysiąckrotnie stan jego posiadania. Pracownik, zwłaszcza umysłowy, nietylko do żadnych ofiar nie jest zdolny, ale i do wypełniania obowiązku we własnym interesie, a liczy na to, że ustawa, czy inna zdobycz, sama spadnie, jak „manna niebieska", bez żadnych z jego strony usiłowań. I to jest, właśnie, główna przyczyna naszych niepowodzeń. Najgłówniejszym naszym wrogiem, który uniemożliwia zrealizowanie naszych postulatów, to bynajmniej, nie obóz pracodawców, który tym postulatom się przeciwstawia. Bezgraniczna bierność, marazm, sobkowstwo, bezideowość, już nie mówiąc o braku chęci do poświęceń dla sprawy ogólnej wśród większości członków, to są istotne przyczyny zła. To też musimy przedewszystkiem przystąpić do pracy w kierunku doszczętnego wypleniania wad naszych, a wtedy zwycięstwo będzie pewne, gdyż zdecydowanej naszej woli, nikt nie będzie wstanie przeciwstawić się. O tyle będziemy mieli ustawy, które nam się słusznie należą, o ile potrafimy solidarnie i wytrwale o nie zabiegać i walczyć.*

*Koleżanki i Koledzy! Najskuteczniejszym orężem w naszem ręku — to organ Centralnej Organizacji, który walczy nieugięcie o interesy warstwy pracowników umysłowych.*

*Czytajcie, prenumerujcie i rozpowszechniajcie „Biuletyn", gdyż w ten sposób przyczyniacie się skutecznie do podtrzymania jego egzystencji. Przeprowadzajcie na Walnych Zgromadzeniach i Zjazdach uchwałę o przymusowej prenumeracie „Biuletynu". Gdy ogół pracowników umysłowych wykaże należyte zainteresowanie własnym organem, który postawił sobie za zadanie obronę interesów warstwy pracowników umysłowych, organ ten może wkrótce przekształcić się na tygodnik, a wtedy będzie mógł skuteczniej spełniać swoje zadanie.*

*Pięćdziesiąt groszy miesięcznie dla poszczególnego członka nie powinno stanowić różnicy w budżecie, a gdy drobną tę kwotę złożą solidarnie dziesiątki tysięcy pracowników umysłowych, stworzą w ten sposób wielki czyn w naszej pracy organizacyjnej i przyczynią się w znacznej mierze do zrealizowania już w najbliższym czasie naszych celów.*

*KOMITET WYKONAWCZY CENTRALNEJ ORGANIZACJI ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH.*

# CZEGO ŻĄDAMY.

Ster nawy państwowej, po krótkotrwałych wahaniach w chwili wyzwolenia Państwa Polskiego, do dni dzisiejszych spoczywał naogół w rękach ludzi, którzy uważali się za wyrazicieli i obrońców t. zw. „sfer gospodarczych". — To też potrzeby klasy pracującej były ignorowane, a polityka skarbowa, gospodarcza i socjalna rządów szła po linji uwzględniania i popierania interesów klasy posiadającej, godząc częstokroć w najszersze rzesze obywateli państwa — pracowników umysłowych, czy fizycznych.

Rzesze te, których dochód płynął z wynagrodzenia za pracę najemną, a nie z tytułu posiadania środków produkcji, opłacały w dobie inflacji marki polskiej większość ciężarów państwowych pod postacią ukrytego podatku inflacyjnego, przez co ich życiowy poziom spadł poniżej minimum egzystencji. Stan ten w okresie stabilizacji nie uległ zmianie, a nawet pogorszył się, ponieważ, mimo dalszy wzrost drożyzny, zarobki pozostały na dotychczasowym poziomie, a nawet uległy obniżeniu, a system skarbowy, opierający się na przewadze podatków pośrednich, ciąży nadal na barkach ludności pracującej.

Czynniki rządowe i większość sejmowa odnosiły się nieprzychylnie do postulatów klasy pracującej. Projekty ustawodawcze z dziedziny socjalnej zalegały latami z rozkazu „władz wyższych" szuflady biurek referentów ministerjalnych, ochrona pracy pracowników i swobody działania związków zawodowych nie była należycie wykonywana, jak również nie były brane pod uwagę postulaty sfer pracujących w stosunku do polityki podatkowej, celnej, przemysłowej, agrarnej i walki z drożyzną.

Zdecydowanej postawie organizacyj zawodowych i ich politycznych reprezentacyj mamy jedynie do zawdzięczenia, że przeprowadzone już ustawy z dziedziny socjalnej — tak u nas szumnie zwane „zdobyczami socjalnemi" — nie zostały w myśl pobożnych życzeń pp. Wierzbickich, Drzewieckich, Wartalskich, Wiślickich etc. uszczuplone.

W tych warunkach związki pracownicze z Centralną Organizacją na czele niejednokrotnie dawały wyraz swemu niezadowoleniu z powodu ignorowania przez czynniki rządowe i ciała parlamentarne interesów pracowników umysłowych, jak i całej klasy pracującej, a szereg wieców, walnych zgromadzeń, zjazdów i konferencyj odbytych na terenie całej Rzeczypospolitej potwierdził to stanowisko.

W dzisiejszej dobie organizacje zawodowe mają prawo oczekiwać i domagać się zmiany kursu politycznego i realizacji żądań, które wysuwają w swych programach. W szczególności związki pracownicze oczekują spełnienia postulatów objętych programem Centralnej Organizacji, a dotyczących zagadnień z zakresu polityki społecznej i gospodarczej.

**W zakresie polityki socjalnej Centralna Organizacja domaga się:**

a) niesienia wszystkim bezrobotnym pracownikom umysłowym należytej pomocy; podniesienia sumy zasiłkowej dla bezrobotnych pracowników umysłowych do wysokości istotnych potrzeb i regularnego, comiesięcznego wypłacania wszystkim bezrobotnym zasiłków; zapewnienia bezrobotnym bezpłatnej pomocy lekarskiej i prowadzenia, przynajmniej w ośrodkach skupiających większą liczbę pracowników umysłowych, systematycznej akcji dożywiania drogą subwencjonowania jadłodajni organizowanych przez związki zawodowe; wstrzymania wyrokowania w sprawach o eksmisję bezrobotnych; dostarczenia bezrobotnym pracownikom umysłowym pracy drogą popierania inicjatywy organizacyj zawodowych w zakresie tworzenia nowych warsztatów pracy, opartych na zasadach spółdzielczości; organizowania prac przez samorządy; ułatwienia emigracji bezrobotnym pracownikom umysłowym do krajów, gdzie istnieje zapotrzebowanie sił fachowych; rozciągnięcia ustawy o ubezpieczeniu na wypadek bezrobocia na kontraktowych pracowników państwowych;

b) uchwalenia ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych, obejmującej ubezpieczenie na wypadek bezrobocia, starości, niezdolności do wykonywania zawodu (inwalidztwa) oraz zabezpieczenie rodzin pracowników na wypadek śmierci żywiciela, z uwzględnieniem poprawek zgłoszonych przez przedstawicieli Centralnej Organizacji na konferencji w dniach 17, 18 i 19 września ub. r. oraz ustawy o pracownikach umysłowych (o najmie oficjalistów) z uwzględnieniem poprawek zgłoszonych przez organizacje zawodowe pracowników umysłowych;

c) rozciągnięcia mocy obowiązującej na Górnym Śląsku ustawy o radach załogowych na teren całej Rzeczypospolitej;

d) wprowadzenia sądów pracy na terenie całej Rzeczypospolitej;

e) rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy o urlopach na Górny Śląsk;

f) wniesienia do ciał ustawodawczych ustaw o umowach zbiorowych i załatwianiu zatargów zbiorowych;

g) skodyfikowania ustawodawstwa pracy w Polsce;

Centralna Organizacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych przeciwstawi się wszelkim usiłowaniom pracodawców w kierunku pogorszenia ustawodawstwa społecznego, a mianowicie zamachom na ustawę o czasie pracy w przemyśle i handlu oraz usiłowaniom przedłużenia godzin handlu i domagać się będzie stosowania przez czynniki miarodajne środków represyjnych do pracodawców

opornych, a to w celu osiągnięcia przestrzegania ustawy.

Centralna Organizacja przeciwstawi się również zamachom na ustawę o urlopach, o ubezpieczeniu na wypadek choroby i na inne zdobycze socjalne klasy pracującej.

**W zakresie polityki gospodarczej Centralna Organizacja domaga się: prowadzenia polityki gospodarczej Państwa i samorządu z uwzględnieniem interesów klasy pracującej i konsumentów,** a mianowicie:

1) stabilizacji i należytego zabezpieczenia złotego;

2) pociągnięcia sfer posiadających do uiszczenia należnych Państwu świadczeń (podatek majątkowy);

3) zwalczania lichwy towarowej i żywnościowej;

4) wytępienia nadużyć w instytucjach państwowych;

5) przeprowadzenia ankiety o kosztach produkcji;

6) przeprowadzenia należytej kontroli nad instytucjami finansowemi.

Program ten, który obejmuje szeroki zakres zagadnień z dziedziny polityki ekonomicznej i socjalnej winien skupić wszystkie związki zawodowe pracowników umysłowych, aby w ścisłem współdziałaniu z całym światem pracy tem skuteczniej walczyć o to minimum praw, jakie stać się winno naszym udziałem i podstawą przyszłej działalności organizacyj zawodowych w kierunku wywalczenia dalszych reform społecznych.

# MEMORJAŁ

## W sprawie ustawy o najmie pracowników umysłowych.

*Do*

*Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej*

Jedną z najważniejszych i najpilniejszych ustaw z dziedziny ustawodawstwa ochronnego, której brak daje się odczuwać w bardzo dotkliwy sposób, jest niewątpliwie ustawa o najmie pracowników umysłowych. Projekt ustawy tej ma już swoją długą historję. Sprawa ciągnie się od szeregu lat i dotychczas nie została jeszcze wprowadzona na realne tory, gdyż projekt, pomimo niejednokrotnych zapewnień czynionych związkom zawodowym ze strony Ministra Pracy, do dnia dzisiejszego nie został wniesiony pod obrady Sejmu. Brak ustawowego unormowania tej dziedziny nie pozwala występować w obronie pracowników pokrzywdzonych przez przedsiębiorców. Ustawa o najmie pracy pracowników umysłowych jest sprawą pierwszorzędnego znaczenia, nietylko dla pracowników, ale i dla Ministerstwa Pracy. Gdy Ministerstwo Pracy nie ma oparcia w ustawodawstwie nie może spełniać należycie swych zadań. **Inspektorzy pracy nie mogąc doczekać się ustawy, na jednym ze zjazdów wynieśli uchwałę, że na przyszłość nie będą wogóle interwenjowali w zatargach pracowniczych, albowiem wobec braku przepisów prawnych, regulujących warunki pracy pracowników umysłowych, interwencja taka nie ma podstaw prawnych. Uchwała ta spotkała się z aprobatą władzy i dowodzi niezbicie, że w Polsce Ministerstwo Pracy istnieje wyłącznie dla robotników, natomiast pracownicy umysłowi są wyjęci z pod opieki prawa, czyli, że wbrew konstytucji, mamy obywateli uprzywilejowanych i pokrzywdzonych.** Praktyka życia codziennego dostarcza wiele przykładów, stwierdzających powyższą zasadę. Czy to w zatargach indywidualnych, czy też zbiorowych Ministerstwo Pracy nie mogło, czy też nie chciało skłonić pracodawców do pertraktacji, pracodawcy zaś stale lekceważą organy Ministerstwa Pracy, nie wyłączając Głównego Inspektora Pracy i samego Ministra.

Ale niezależnie od interesów pracowniczych, są jeszcze inne względy, które przemawiają za tem, żeby projekt ustawy o najmie pracowników umysłowych stał się możliwie prędko prawem. Są to względy natury państwowej. **Różnolitość norm prawnych w dziedzinie ustawodawstwa o ochronie pracy w poszczególnych dzielnicach stwarza chaos w stosunkach pracownika do pracodawcy. Istnieje więc konieczność ujednostajnienia przepisów z tej dziedziny na terenie ziem Rzeczypospolitej.**

**Stan na ziemiach b. zaboru rosyjskiego, jak z powyższego już dostatecznie wynika, jest najgorszy, gdyż tu poza prawem zwyczajowem niema żadnych norm prawnych, któreby regulowały stosunek pracownika do pracodawcy.** W byłej dzielnicy pruskiej jest prawie, że nie lepiej, bo chociaż przepisy zawarte w §§ 59 — 83 niemieckiego kodeksu handlowego regulują stosunki pracy pracowników i uczniów handlowych, to jednak przepisy te są zarówno niewystarczające, jak też przestarzałe. Naprzykład § 59 jest tak ogólnikowy, że właściwie nic nie mówi, brzmi on bowiem: „Kto został przyjęty w przedsiębiorstwie handlowem do pełnienia za opłata usług kupieckich, winien pełnić usługi odpowiednio do zwyczaju miejscowego, tudzież żądać wynagrodzenia stosownie do tegoż zwyczaju, w braku miejscowego zwyczaju, uważa się za umówione te oświadczenia, które są właściwe stosownie do okoliczności". A więc zwyczaj i okoliczności, a nie wyraźny przepis prawa regulują stosunki pracownika do pracodawcy.

Cokolwiek lepiej jest w Małopolsce, tam obowiązuje ustawa austrjacka z dnia 16 stycznia 1910 r. o pomocnikach handlowych. Ustawa ta na owe czasy dosyć demokratyczna, jednakże dziś już niewystarczająca.

Pracodawcy korzystając z braku ustawy uprawiają bezprzykładny wyzysk pracowników, następują masowe redukcje, niejednokrotnie bez odszkodowania pracowników, którzy częstokroć w danym zakładzie przepracowali kilkanaście lat; pracodawcy pod groźbą utraty posady, zmuszają pracowników do podpisywania umów zgóry wyrażających zgodę na zwolnienie bez odszkodowania. A co najważniejsze inspektorzy pracy, zgodnie z powziętą uchwałą sta-

**le odmawiają interwencji w zatargach pomiędzy pracownikami umysłowymi a pracodawcami, motywując swoje stanowisko brakiem odpowiednich ustaw.**

**Z powyższego wynika, że stan obecny jest stanem wielkiego bezprawia.**

Związki zawodowe zarganizowane w Centralnej Ogranizacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych od ośmiu lat t. j. od chwili powstania Państwa Polskiego oczekują na uregulowanie stosunków pracowników umysłowych do pracodawców i w przeciągu tych lat, ani na chwilę nie zaprzestawały starań o przeprowadzenie odnośnej ustawy. Niestety bez rezultatu, gdyż zarówno Sejm **ustawodawczy, jak i Sejm obecny oraz kolejno następujące po sobie Rządy nie wykazały zrozumienia dla interesów warstwy pracowników umysłowych. Ogół pracowników umysłowych zrzeszony w związkach zawodowych, którego interesy reprezentuje Centralna Organizacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych oczekuje, że w chwili obecnej — usuwania wszelkiej nieprawości — Rząd załatwi tę sprawę w jaknajszybszym czasie ze względu na to, że, jak z niniejszego memorjału dostatecznie wynika, ujednostajnienie ustawodawstwa w dziedzinie ochrony pracy jest sprawą ważną i pilną, nietylko ze względu na interes pracownika krzywdzonego, ale też z uwagi na interes Państwa.**

Sekretarz: Prezes:

(—) **S. Dabulewicz.** (—) **B. Małecki.**

Warszawa, dnia 14 czerwca 1926 r

# MEMORJAŁ

**W sprawie ustawy o ubezpieczeniu emerytalnem:**

*Do*

*Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej*

Po ośmiu latach istnienia Niepodległego Państwa Polskiego w dziedzinie ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych panuje w dalszym ciągu wielki chaos.

Na terenie Małopolski i Śląska Cieszyńskiego obowiązuje ustawa austrjacka z r. 1906-go, w Poznańskiem zaś i na Górnym Śląsku ustawa niemiecka z r. 1911-go. Wskutek kilkakrotnych zmian ustaw obowiązujących, dokonanych w drodze rozporządzeń Rady Ministrów i nowel uchwalonych przez Sejm Rzeczypospolitej i Sejm górnośląski istnieją w obecnej **dobie w Państwie Polskiem trzy systemy ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych,** które różnią się tak co do wysokości składek, wymiaru świadczeń, jak również pod względem podstaw asekuracyjno - technicznych i urządzeń administracyjnych (Małopolska, Górny Śląsk, Poznańskie).

Najgorzej rzecz się przedstawia w b. zaborze rosyjskim, gdzie niema zupełnie zabezpieczenia emerytalnego.

Centralna Organizacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych stwierdza, że stan ten jest wysoce nienormalny i dłużej nie powinien być tolerowany i że **unifikacja** ustawodawstwa w dziedzinie ubezpieczenia emerytalnego praconików umysłowych winna być jaknajprędzej przeprowadzona. Centralna Organizacja oczekuje od obecnego Rządu przeprowadzenia jednolitej dla całej Rzeczypospolitej ustawy o ubezpieczeniu emerytalnem pracowników umysowych, a to ze względu, tak na interes warstwy pracowniczej, jak i na interes Państwa

Sekretarz: Prezes:

(—) **S. Dabulewicz.** (—) **B. Małecki.**

Warszawa, dnia 14 czerwca 1926 r.

# MEMORJAŁ

**W sprawie ustawy o związkach zawodowych.**

(w skróceniu).

*Do*

*Pana Ministra Pracy i Opieki Społecznej*

Centralna Organizacja Zw. Zaw. Prac. Umysł. reprezentująca interesy ogółu pracowników umysłowych zorganizowanych w związkach, stwierdza, że dotychczasowe przepisy o związkach zawodowych (Dekret z dnia 8 lutego 1919 r.) nie są wystarczające, gdyż nie umożliwiają związkom rozwinięcia pełnej działalności i nie chronią czynnych członków związków przed prześladowaniami i szykanami ze strony pracodawców za działalność związkową, a tem samem pozwalają pracodawcom na zwalczanie organizacyj zawodowych pracowniczych i tamowanie ich działalności.

**Centralna Organizacja uważa za konieczne wydanie przepisów któreby zabraniały pracodawcom, pod groźbą kary, przeszkadzać pracownikom w wykonywaniu praw zagwarantowanych konstytucyjnie i wykonywaniu obowiązków związanych z pełnieniem funkcyj powierzonych przez organizacje zawodowe dla dobra pracowników, jak również szykanowania ich z tego powodu. Zabronione być winno**

ustawowo, pod groźbą kar, wydalanie pracowników za pełnienie funkcyj w związkach zawodowych (członków zarządów, mężów zaufania pracowników, członków Komisyj Koleżeńskich i t. p.)

**Ponadto przepisy o związkach zawodowych winny zobowiązywać pracodawców do traktowania związku zawodowego, jako pełnoprawnego zasiępcy interesów pracownika.** W szczególności zaś związkom zawodowym winno przysługiwać prawo:

1) czuwania nad tem, by w zakładach pracy były stosowane przepisy prawa wydane w celu ochrony pracowników, jak również obowiązujące umowy zbiorowe;

2) o ile niema umów zbiorowych, współdziałania przy regulowaniu płac i innych stosunkach pracy, jako to: czasu pracy, urlopów, godzin nadliczbowych i t. d. zgodnie z obowiązującemi przepisami i panującemi zwyczajami prawnemi;

3) ustalania w porozumieniu z pracodawcą regulaminu pracy i przepisów służbowych, zatwierdzanego przez inspektora pracy;

4) rozpatrywania skarg poszkodowanych pracowników i współdziałania w porozumieniu z pracodawcą w celu ich załatwienia;

5) przekazywania spraw, co do których nie nastąpiło porozumienie w pertraktacjach bezpośrednich z pracodawcami specjalnym **Komisjom Rozjemczym** ustawowo przewidzianym. Komisje te składające się w równej ilości z przedstawicieli pracowników i pracodawców pod przewodnictwem inspektora pracy będą wydawały decyzje obowiązujące obie strony;

6) ustanawiania w porozumieniu z pracodawcą wytycznych obowiązujących przy angażowaniu pracowników;

7) ingerowania przy zwalnianiu pracowników o ile zwolnienie zostało dokonane niezgodnie z obowiązującemi przepisami prawnemi i normami zwyczajowemi;

Centralna Organizacja Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych oczekuje od Rządu gruntownej zmiany Dekretu o związkach zawodowych z dnia 8 lutego 1919 roku z uwzględnieniem tych wytycznych, które powyżej podajemy.

Powyższe przepisy Centralna Organizacja traktuje, jako normy prawne elementarne, które będą wstępem do całkowitego uregulowania wzajemnych stosunków pracowników i pracodawców, co może nastąpić dopiero po wprowadzeniu u nas ustawodawstwa o umowach zbiorowych, likwidowaniu zatargów zbiorowych, Radach Zakładowych i o Sądach Pracy.

Brak odpowiednich przepisów prawnych uniemożliwia pracę i rozwój organizacyj zawodowych nietylko ze szkodą dla warstwy, którą reprezentują, ale również ze szkodą dla całokształtu interesów Państwa, gdyż organizacje zawodowe mają na celu nietylko obronę interesów zawodowych warstwy pracującej, ale również współdziałanie z Rządem w dążeniu do uregulowania podstaw silnego i trwałego organizmu państwowego.

Sekretarz: (—) **S. Dabulewicz.** Prezes: (—) **E. Małecki.**

Warszawa, dnia 14 czerwca 1926 r.

# O POLITYKĘ FINANSOWĄ KAS PRZEZORNOŚCI.

Istniejące przy poszczególnych przedsiębiorstwach handlowych, przemysłowych i t. p. Kasy Przezorności dla pracowników są pewnego rodzaju surogatem nieistniejącego u nas ustawowego zabezpieczenia przyszłości pracownika. Pod tym też kątem widzenia należy rozpatrywać działalność tych placówek. Niestety, organizacja ich grzeszy pod wieloma względami; tak np. cały szereg Kas Przezorności nie ma dotychczas unormowanego stanu prawnego: rządzą się one w tych wypadkach tradycją lub regulaminami bez posiadania osobowości prawnej, którą uzyskać można jedynie przez zatwierdzenie u odnośnych władz (Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej) statutu.

Kasy Przezorności, będące do pewnego stopnia, instytucjami przymusowej oszczędności, wymagają, jak sprawy oszczędności wogóle, ustawowego uregulowania szeregu doniosłych kwestyj, mających na uwadze uporządkowanie stanu prawnego oraz przedewszystkiem ustawową ochronę wkładcy. Zainteresowaniem temi sprawami władz rządowych i ustawodawczych ma się zająć specjalna komisja, wybrana na konferencji zwołanej w tej kwestji przez Towarzystwo Popierania Oszczędności w Polsce.

Jednakże ustawowe przeprowadzenie tych doniosłych postulatów potrwa zapewne dłuższy okres czasu; tymczasem zaś nasuwa się cały szereg problematów, które mogą być przy istniejącem ustawodawstwie należycie rozwiązane, o ile tylko będzie dobra wola i zrozumienie wśród zainteresowanych.

Do tych zagadnień należy m. in. polityka finansowa Kas Przezorności. Rozpatrując to zagadnienie nie wolno zapominać naczelnego celu istnienia Kas Przezorności, którym jest wszak zabezpieczenie przyszłości pracowników. Z tego punktu widzenia uznać należy wszelki kredyt konsumcyjny udzielany z funduszów osobistych członka Kasy, jako sprzeczny z celem istnienia Kasy i szkodliwy, gdyż systematycznie udzielane wzgl. zaciągane kredyty niweczą ideę uzbierania sobie kapitału na starość lub też na wypadek niedołęstwa i t. p. lub wreszcie pozostawienie go rodzinie w razie przedwczesnej śmierci pracownika. Ciągłe zadłużenie się członka Kasy i obciążenie swego rachunku czyni uzbieranie takiego kapitału iluzorycznem.

Nie wolno zapominać, że Kasy Przezorności nie są instytucjami drobnego kredytu; niewątpliwie, że potrzeby kredytowe rzesz pracujących są b. duże, lecz kredyty te, zresztą jako konsumcyjne — bardzo niezdrowe, winny być zaspakajane przez specjalne instytucje kredytowe, lub też przez wydzielane na ten cel skromne fundusze z kapitałów Kas Przezorności; umożliwienie natomiast poszczególnym pracownikom obciążenie całkowitych swoich wkładów w Kasie Przezorności prowadzi do przekreślenia celu istnienia tych urządzeń.

Zbierane przez Kasy Przezorności fundusze, które z natury rzeczy szybko rosną, winny być lokowane w zasadzie z t. zw. bezpieczeństwem pupilarnem. W myśl przepisów „Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1924 roku o sposobie trwałego lokowania kapitałów..." za lokatę z bezpieczeństwem pupilarnem uważa się: 1) nieruchomości krajowe, 2) udzielanie pożyczek hipotecznych,

3) kupno papierów państwowych lub przez Państwo gwarantowanych, 4) kupno listów zastawnych towarzystw kredytu długoterminowego, 5) umieszczenie kapitałów w odpowiednich instytucjach bankowych i kasach oszczędności.

Przy lokatach Kas Przezorności należy w pierwszej linji pamiętać o tem, aby, obok pupilarnej pewności i odpowiedniej rentowności, przynosiły one korzyści bezpośrednio członkom Kasy. Do tego rodzaju lokat należy przedewszystkiem budowa domów mieszkalnych dla swych członków, albowiem sprawa mieszkaniowa jest ciągle jeszcze jedną z największych bolączek społecznych, a specjalnie palącą jest ona dla pracującej inteligencji. Należy również pamiętać, że wzmożenie ruchu budowlanego zmniejszy bezrobocie i to nietylko wśród gałęzi przemysłu najbliżej z budownictwem związanych, lecz i w innych dziedzinach, a tem samem poprawi sytuację rzesz pracowniczych wogóle.

Lokowanie funduszów Kas Przezorności w budowlach ma tę jeszcze dodatnią stronę, że przy zmiennej wartości pieniądza umożliwia Kasie Przezorności „zachowanie substancji", jak to przyjęto mówić.

Pod kątem widzenia zachowania substancji winny być przez Kasy Przezorności lokowane wszystkie fundusze, a to ciągle ze względu na cel i zadania tych urządzeń. Najodpowiedniejszym miernikiem wartości byłaby siła nabywcza pieniądza, wyrażana przez wskaźnik kosztów utrzymania. Jednakże, nie bacząc na cały szereg prac dokonanych w tej dziedzinie przez wybitnych ekonomistów amerykańskich, angielskich i innych, przeprowadzenie tych zamierzeń w praktyce napotyka jeszcze na duże trudności.

W dobie obecnej za względnie najstalszy miernik wartości uważane jest **złoto**; kapitały więc Kas Przezorności, jako przeznaczone na bardzo długie, kilkudziesięcioletnie bowiem terminy winny być bezwarunkowo lokowane w walorach, opiewających na złoto. Tego rodzaju lokaty posiadające pupilarne bezpieczeństwo istnieją u nas w dostatecznej mierze. Przypominamy np., że szereg pożyczek państwowych, jak np. 10-procentowa kolejowa, 8-procentowa konwersyjna, 6-procentowa dolarowa, 5-procentowa dolarowa premjowa opiewa na złoto lub na dostateczne stabilizowane waluty zagraniczne. Pozatem cały szereg papierów publicznych, posiadających gwarancję Państwa emitowany jest w złocie lub w walutach zagranicznych, jak np. 8-procentowe Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego lub Państwowego Banku Rolnego, 7-procentowe Listy Zastawne Towarzystwa Kredytowego Przemysłu Polskiego i t. p. Istnieją również obligacje komunalne w złocie, jak np. niedawno ogłoszonej pożyczki miasta Poznania. Do rzędu papierów o stałej walucie należą również listy zastawne Poznańskiego Ziemstwa Kredytowego i inne.

Kurs giełdowy wzgl. sprzedaży wszystkich tych papierów jest bardzo dla kupującego korzystny, gdyż odbiega, często znacznie, od nominalnego, zakup tych różnych obligacyj jest więc bardzo wskazany: faktyczna rentowność sięga 20 i więcej procent rocznie.

Oprócz papierów procentowych opiewających na stałą walutę, jako odpowiednia lokata wchodzą w rachubę także pożyczki hipoteczne, które według obowiązujących przepisów, mogą być udzielane i zapisywane do ksiąg wieczystych (hipotecznych) w złocie lub w walucie zagranicznej.

Przy lokacie kapitałów Kasy Przezorności należy mieć na względzie ewentualne terminy wypłat członkom należnych im sum i dostosować do tego wybór lokat.

Celowem urządzeniem byłby w tym względzie związek Kas, któryby się zajmował lokatą kapitałów Kas i ich spieniężeniu. W dzisiejszej chwili np. kasy prowincjonalne lub nawet małe kasy w większych ośrodkach mają trudności w wyszukiwaniu i ewentualnie spieniężeniu lokat; ponoszą one przy tych tranzakcjach często straty któreby się dały uniknąć przy istnieniu podobnego związku. Związek taki mógłby także skutecznie rozwiązać problemat **ciągłości** przy przechodzeniu pracownika z jednego przedsiębiorstwa do drugiego.

Nie wątpimy, że problematem związku zajmie się wspomniana wyżej komisja, wskazanemby jednakże było, aby przedstawiciele Kas, zwłaszcza prowincjonalnych zabrali w tej kwestji głos na łamach „Biuletynu".

**T. P.**

---

S. DABULEWICZ

# UBEZPIECZENIE EMERYTALNE.

(Dokończenie).

**W Szwajcarji** na schyłku XIX stulecia zaczęły się rozwijać ubezpieczenia fakultatywne organizowane przez poszczególne kantony. Pierwsze ubezpieczenie powstaje w kantonie Neuchatel za przykładem którego poszły kantony Vaud. St. Gallen, Bern, Genewa i inne. W r. 1920 Rząd kantonu Zürichskiego przedstawił Radzie kantonalnej projekt **przymusowych ubezpieczeń** od starości i niezdolności do pracy dla urzędników publicznych. Fakt ten oddziałał na opinję publiczną i w tym samym czasie zostaje zgłoszony przez 7000 obywateli, na podstawie przysługującego obywatelom szwajcarskim **prawa inicjatywy ludowej**, projekt o wprowadzenie przymusowych ubezpieczeń starców inwalidów i ich rodzin. Pod wpływem rozwijającego się ruchu Rada Związkowa uchwaliła wniesienie ustawy o ubezpieczeniu starców inwalidów i ich rodzin.

Projekt ten został zatwierdzony przez Radę Narodową Szwajcarską, co wpłynęło na zmianę konstytucji, w której zaznaczono, że Rząd Związkowy wprowadzi na drodze ustawodawczej ubezpieczenia społeczne. Referendum ludowe miało zdecydować, czy ubezpieczenie będzie powszechne czy też będzie dotyczyć tylko pewnych klas społecznych. (Referendum odbyło się dopiero w r. 1925 i zdecydowało o powszechnem ubezpieczeniu). Celem pokrycia ciężarów został przewidziany specjalny projekt podatku od tytoniu. Pozatem poszczególne kantony miały zorganizować specjalny podatek od spadków i legatów. Widzimy więc, że Szwajcarja zupełnie odmiennie od innych krajów rozstrzygnęła sprawę gromadzenia funduszów na wypłatę rent dla starców inwalidów i ich rodzin.

**Austrja.** Jeszcze w r. 1904 Rząd przedstawił

parlamentowi projekt ustawy o ubezpieczeniu na starość, projekt ten jednak nie został uchwalony. Mowa tronowa, wygłoszona w r. 1907 z okazji otwarcia pierwszego parlamentu wybranego na zasadzie powszechnego głosowania, zapowiadała wprowadzenie ubezpieczeń od niezdolności do pracy i starości. W odpowiedzi na interpelację, zgłoszoną przez posłów w jesieni 1908 r., Rząd ogłosił projekt ubezpieczeń społecznych tworzący jednolitą organizację czterech rodzajów ubezpieczeń: od choroby, wypadków, niezdolności do pracy i starości. Ideją przewodnią tego projektu była jednolita organizacja wszelkich ubezpieczeń w Austrji, co było przez długie lata dążeniem reformatorów ubezpieczenia w Niemczech. Parlament odesłał wniesiony przez Rząd projekt do komisji ubezpieczeń społecznych, która prowadziła nad nim debaty aż do końca starej Austrji. Dopiero w demokratycznej Austrji powojennej, sprawa przybrała bardziej konkretne kształty i w r. 1920 wniesiono pod obrady parlamentu nowy projekt ustawy dotyczący ubezpieczeń od niezdolności do pracy i starości. Projekt ten był wzorowany na ustawie niemieckiej.

Powyższe dotyczy ubezpieczenia, wyłącznie, robotniczego, gdyż sprawa **ubezpieczeń pracowników umysłowych w Austrji** została rozstrzygnięta znacznie wcześniej. Już w r. 1906 została wydana ustawa, która zaczęła obowiązywać od r. 1909. Na podstawie tej ustawy przymusowi ubezpieczeniowemu podlegają osoby zajęte pracą **niefizyczną,** które ukończyły 18 lat, jednakże mają nie więcej jak 55 lat. Pod względem płac ubezpieczeni podzieleni są na klasy i mają prawa do emerytury w razie niezdolności do pracy i na starość, jak również ich żony na wypadek śmierci mężów oraz dzieci do lat 18. Pełną emeryturę starczą ubezpieczeni otrzymują po 40 latach pracy. Wdowa otrzymuje 50 proc. emerytury męża. Sierota jedną trzecią część, lub dwie trzecie jeżeli jest pozbawiony matki. Składki opłacane są przez ubezpieczonych i pracodawców w stosunku jednej trzeciej i dwóch trzecich. Na koszty administracji państwo asygnuje ryczałt który przed wojną wynosił 100.000 kr. Liczba ubezpieczonych w r. 1912 wynosiła 115.996.

Organizacja ubezpieczenia emerytalnego pracowników umysłowych w starej Austrji była tego rodzaju, że w Wiedniu mieścił się Zakład Centralny który posiadał swoje oddziały w krajach koronnych. Jeden z takich oddziałów mieścił się we Lwowie. Po rozpadnięciu się Austrji, na terenie Małopolski i Śląska Cieszyńskiego, ubezpieczenie emerytalne zostało przejęte przez oddawna czynny zakład okręgowy we Lwowie — Tow. Wzajemnych Ubezpieczeń Urzędników Prywatnych, które przejęło oddziały Centralnego Zakładu w Wiedniu.

Zarówno na terenie Austrji jak i na terenie państw, które powstały na gruzach monarchji austrjackiej, ustawa omawiana została znacznie zmieniona: w Austrji nowelą uchwaloną w lipcu r. 1920. w Polsce w czerwcu r. 1921.

Poza Austrją **odrębne ubezpieczenie pracowników umysłowych** posiadały rówież **Niemcy,** gdzie po długim okresie propagandy uchwalono odrębną ustawę w r. 1911, która zaczęła obowiązywać w r. 1913. Na mocy tej ustawy przymus dotyczy wszystkich urzędników w wieku od lat 16 do 60, zarabiających przed wojną do 5000 kr. rocznie. Ustawa oparta jest na systemie klas zarobkowych i przewiduje renty dla ubezpieczonych, wdów i sierot poniżej 18 lat. Renta wdowia wynosi dwie piąte emerytury ubezpieczonego, sieroca—jedną piątą wdowiej. Emerytury dzielą się na: starcze, inwalidzkie i dla chorych (po 26 tygodniach choroby). Czas wyczekiwania dla inwalidów wynosi 10 lat (dla mężczyzn, dla kobiet 5 lat). Składki opłacają w połowie ubezpieczeni i przedsiębiorcy. Liczba ubezpieczonych przed wojną wynosiła 2 miljony.

Organizacja Ubezpieczenia Urzędniczego w Rzeszy Niemieckiej była następująca: Zakład Główny mieścił się w Berlinie, Rada Administracyjna składała się z prezesa, mianowanego przez naczelnika państwa na wniosek Rady Zwiazkowej i z 12 delegatów ubezpieczonych i przedsiębiorców. W powiatach istniały oddziały zakładu, na czele których stały Rady złożone z mężów zaufania ubezpieczonych i pracodawców.

Na mocy ustawy z r. 1911 funkcjonują do dnia dzisiejszego ubezpieczenia urzędnicze w Poznańskiem i na Górnym Śląsku. Ustawa ta jednak została przez Sejm polski znowelizowana dwukrotnie, a mianowicie: w listopadzie 1922 r. i w styczniu 1923 r. oraz przez Sejm śląski w listopadzie 1923 r. i w lipcu 1924 r.

* * *

Artykuł niniejszy ma charakter rysu historycznego ilustrującego rozwój ustawodawstwa w dziedzinie ubezpieczenia emerytalnego w państwach Europy Zachodniej w końcu XIX i na początku XX stulecia, z pominięciem okresu najnowszego powojennego. Nie obejmuje przeto najnowszych ustaw, jako to: jugosłowiańskiej, czechosłowackiej, duńskiej o ubezpieczeniu inwalidzkiem, ogólnej ustawy austrjackiej, jak również nie uwzględnia nowych kierunków w ustawodawstwie społecznem Francji i Anglji. Celem naszym było nie przedstawienie całkowitego stanu ustawodawstwa emerytalnego w obecnej dobie, a zaznajomienie szerokiego ogółu zainteresowanych, w okresie walki o ubezpieczenie emerytalne, z rozwojem ustawodawstwa na Zachodzie i stwierdzenie faktu, że, wbrew twierdzeniom przedstawicieli polskiego Lewjatana, Polska w dziedzinie ubezpieczeń społecznych nietylko nie prześcignęła innych krajów w Europie, a jest upośledzonym kopciuszkiem. Klasa pracująca w Polsce musi wytężyć wszystkie siły by wywalczyć to, co inne państwa już posiadają.

## OD ADMINISTRACJI.

Prosimy uprzejmie Szanownych Czytelników o przekazywanie należności za prenumeratę (za kwartał II-gi) za pośrednictwem konta „**Spółdzielczego Banku Społecznego**" w P. K. O. № 8022, gdyż w przeciwnym razie zmuszeni będziemy wstrzymać wysyłkę № 5.

# USTAWODAWSTWO PRACY.

## USTAWOWE ZABEZPIECZENIE OD BEZROBOCIA.

(Treść przepisów Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w brzmieniu ustawy z dnia 28 października 1925 r.)

I. **Uprawnionymi do korzystania z zasiłków są bezrobotni pracownicy umysłowi obojga płci, którzy:**

a) rozwiązali ostatni stosunek najmu pracy po dniu 24-ym lutego 1926 r.;

b) mają ukończonych lat 18 życia;

c) w 12-u miesiącach przed dniem zgłoszenia prawa do zasiłków z Funduszu Bezrobocia conajmniej przez 20 tygodni pozostawali w stosunku najmu pracy w przedsiębiorstwach: przemysłowych, handlowych, komunikacyjnych i przewozowych oraz w zakładach pracy choćby na zysk nieobliczonych, lecz prowadzonych w sposób przemysłowy, o ile przedsiębiorstwa te zatrudniały ponad 5-ciu pracowników (robotników lub pracowników umysłowych) i o ile te przedsiębiorstwa i zakłady pracy nie należały do przedsiębiorstw i zakładów pracy państwowych lub samorządowych (czas pozostawia w stosunku najmu pracy w przedsiębiorstwach i zakładach pracy państwowych i samorządowych oraz czas, w ciągu którego pracownik umysłowy zarabiał ponad 500 zł. miesięcznie, nie bierze się pod uwagę przy obliczaniu wyżej wspomnianych 20-tu tygodni);

d) zgłosili osobiście swoje prawa do zasiłku w ciągu miesiąca od dnia rozwiązania ostatniego stosunku pracy w Oddziale dla Umysłowo Pracujących Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy.

II. **Wykluczeni od prawa do świadczeń zabezpieczeniowych są zabezpieczeni, pozostający bez pracy:**

a) na skutek choroby, b) na skutek inwalidztwa, c) na skutek strajku podczas jego trwania, d) na skutek okoliczności, powstałych z winy bezrobotnego pracownika umysłowego, które w myśl obowiązujących Ustaw powodują natychmiastowe wydalenie z pracy do czasu zgłoszenia przez bezrobotnego nowego wypadku utraty pracy.

III. **Prawo do pobierania zasiłku na wypadek bezrobocia traci bezrobotny pracownik umysłowy:**

a) jeżeli nie przyjmie odpowiedniej pracy, wskazanej mu przez Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy;

b) jeżeli nie stosuje się do przepisów Ustawy o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia lub też do postanowień na jej podstawie wydanych.

IV. **Normy zasiłków pieniężnych są następujące:**

a) dla bezrobotnego pracownika umysłowego samotnego 30 proc., — obarczonego rodziną złożoną z 1 — 2 osób 35 proc., — obarczonego rodziną złożoną z 3 — 5 osób 40 proc., — obarczonego rodziną złożoną z więcej niż 5 osób—50 proc. zarobku dziennego z zastrzeżeniem, że najwyższą normą zarobku przyjętego za podstawę do obliczania zasiłków jest 8 złotych.

V. **Do rodziny zalicza się pozostających na wyłącznem utrzymaniu bezrobotnego:**

a) żonę niezarabiającą, względnie męża;

b) dzieci, pasierbów i rodzeństwo niezarobkujące do lat 16 życia, oraz ponad lat 16 życia, ale niezdolne do zarobkowania;

c) dzieci, pasierbów i rodzeństwo od lat 16 do lat 18, kształcące się w średnich zakładach naukowych;

d) rodziców i dziadków niezdolnych do zarobkowania.

VI. **Formalności wymagane przy zgłaszaniu przez bezrobotnego swoich praw do zasiłków i pobieraniu zasiłków są następujące:**

a) Zgłaszając prawo do zasiłku z Funduszu Bezrobocia, bezrobotny pracownik umysłowy winien przedstawić Państwowemu Urzędowi Pośrednictwa Pracy następujące dokumenty: 1), dowód osobisty, względnie inne urzędowe zaświadczenie tożsamości osoby, 2) zaświadczenie o czasie zamieszkania w danej miejscowości i stanie rodzinnym, 3) zaświadczenie pracodawcy o zwolnieniu z ostatniej pracy według ustalonego wzoru, 4) świadectwa z poprzedniej pracy, stwierdzające, że bezrobotny przez dwadzieścia conajmniej tygodni w ciągu dwunastu miesięcy przed dniem zgłoszenia do Państwowego Urzędu Pośrednictwa Pracy swego prawa do zasiłków z Funduszu Bezrobocia pozostawał w stosunku najmu pracy w przedsiębiorstwach wymienionych w punkcie 1-szym, litera „c". W razie trudności w otrzymaniu wymaganych świadectw z pracy bezrobotny winien osobiście zawiadomić o tem Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy;

d) bezrobotny obowiązany jest pod rygorem utraty prawa do pobierania zasiłku zawiadomić Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy o:

1) otrzymaniu pracy zarobkowej, choćby krótkotrwałej przez niego samego, lub przez którąkolwiek z osób zaliczonych do jego rodziny;

2) śmierci którejkolwiek z osób zaliczonych do jego rodziny, lub zapewnienia jej utrzymania przez osobę trzecią.

Odnośne rozporządzenia Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej określą kategorję pracowników umysłowych, zatrudnionych w przedsiębiorstwach i zakładach pracy państwowych i samorządowych, które mają podlegać obowiązkowi zabezpieczenia na wypadek bezrobocia.

## ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW.

z dnia 26 maja 1926 roku

**o zmianie organizacji ubezpieczenia urzędników prywatnych w województwie poznańskiem i pomorskiem.**

(Dz. U. R. P. Nr. 55/1926, poz. 322).

Na mocy art. 5 ustawy z dnia 22 września 1922 roku w przedmiocie zmiany ustawy niemieckiej z dnia 20 grudnia 1911 r. o ubezpieczeniu urzędników prywatnych (Dz. Ust. Rzeszy Niem. str. 989) (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 804) zarządza się co następuje:

§ 1. Udział*) ubezpieczenia urzędników prywatnych Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, powołany do przeprowadzenia ubezpieczenia urzędników prywatnych w myśl ustawy z dnia 20 grudnia 1911 r. (Dz. Ust. Rz. Niem. str. 989) rozporządzeniem Naczelnej Rady Ludowej z dnia 15 kwietnia 1919 r. i rozporządzeniem Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 27 lipca 1920 r. (Dz. U. Min. b. dz. pr. Nr. 46, poz. 392) oddziela się od Ubezpieczalni i nadaje mu się odrębną organizację.

*) Winno być: „Oddział".

Nazwę Ubezpieczalnia Krajowa Oddział ubezpieczeń urzędników prywatnych zmienia się na „**Zakład Ubezpieczenia Urzędników Prywatnych w Poznaniu**" (poniżej nazwany w skróceniu Zakładem).

§ 2. Organami Zakładu są:

1) Rada,
2) Zarząd,
3) Komisja Rentowa,
4) Mężowie Zaufania.

Organa, wymienione w p. 1, 2 i 3, składają się z przewodniczących i członków z wyboru: połowa członków z wyboru należy do grupy ubezpieczonych, a połowa do grupy pracodawców.

Dla każdego członka z wyboru należy wybrać 2 zastępców. Przewodniczący i członkowie z wyboru organów Zakładu sprawują swój urząd jako godność honorową bezpłatnie, należy im jednak zwracać koszty podróży i przyznawać diety według zasad ustalonych przez Radę Zakładu, a zatwierdzonych przez władzę nadzorczą.

Ustępujący członkowie organów Zakładu pełnią swe czynności aż do czasu objęcia tychże przez nowo obranych członków.

§ 3. Prawa i obowiązki Rady Administracyjnej, przewidzianej w ustawie, wymienionej w § 1 niniejszego rozporządzenia, przechodzą na Radę Zakładu, składającą się z przewodniczącego i 18 członków, wybieranych według przepisów tejże ustawy, normujących wybory Rady Administracyjnej.

Przewodniczącym Rady jest każdoczesny Prezes Zarządu Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu. Zastępcę przewodniczącego wybiera Rada ze swego grona.

Prawa i obowiązki dyrekcji, przewidzianej w ustawie, wymienionej w § 1 niniejszego rozporządzenia, przechodzą na Zarząd Zakładu, o ile rozporządzenie niniejsze nie stanowi inaczej.

W skład Zarządu wchodzą: przewodniczący względnie zastępca przewodniczącego Rady i 6 członków z wyboru. Przewodniczący względnie zastępca przewodniczącego jest obowiązany wstrzymać wykonanie uchwały Rady lub Zarządu niezgodnej z postanowieniami ustawy i statutu aż do czasu rozstrzygnięcia przez władzę nadzorczą.

§ 4. Działalność wydziałów rentowych, określona w § 122 p. 1, 2 i 3 ustawy wymienionej w § 1 niniejszego rozporządzenia, przechodzi na komisję rentową, wszelka zaś inna działalność tych wydziałów przechodzi ne Zarząd. Komisja ta składa się z dyrektora Zakładu, względnie jego stałego zastępcy jako przewodniczącego i 4 członków, wybranych na rok przez Radę z poza swego grona. W razie niedojścia do skutku jednomyślnej uchwały komisji prawo decyzji przysługuje zarządowi zakładu.

§ 5. Dyrektora zakładu powołuje w drodze konkursu Zarząd. Szczególne warunki co do kwalifikacji dyrektora określi statut Zakładu.

Uchwała Zarządu, dotycząca mianowania lub zwolnienia dyrektora, wymaga zatwierdzenia władzy nadzorczej. W razie dwukrotnego przedstawienia do zatwierdzenia nieodpowiedniego kandydata, jako też w razie nieprzedstawienia kandydata w terminie wskazanym przez władzę nadzorczą, mianuje dyrektora władza nadzorcza. Do Dyrektora Zakładu należy kierownictwo biura oraz załatwianie spraw bieżących w myśl przepisów ustawy, statutu i uchwał Rady i Zarządu. Dyrektor bierze udział z głosem doradczym w posiedzeniach Zarządu i Rady. Dyrektora zastępuje jego stały zastępca, względnie wyższy urzędnik, wyznaczony w tym celu przez Zarząd.

§ 6. Dyrektor i stali urzędnicy Zakładu winni być zaprzysiężeni.

Normy służbowe i emerytalne urzędników Zakładu uchwala Zarząd i zatwierdza Rada.

§ 7. Statut Zakładu, jak również jego zmiany uchwala Rada większością $^2/_3$ głosów.

Statut ten zawierać ma między innemi postanowienia dotyczące:

1) sposobu zwoływania posiedzeń Rady i Zarządu, przeprowadzenia wyboru członków Zarządu i Komisji Rentowej, głosowania i obwieszczania uchwał Rady i Zarządu;
2) trybu urzędowania Rady, Zarządu i Dyrektora;
3) reprezentowania Zakładu nezewnątrz i formy aktów prawnych przedsiębranych przez Zakład;
4) sposobu postępowania Komisji Rentowej przy ustalaniu świadczeń.

Statut ten jak również wszelkie jego zmiany nabierają mocy prawnej po zatwierdzeniu przez władzę nadzorczą i po ogłoszeniu w „Monitorze Polskim".

Pierwszy statut Zakładu wyda władza nadzorcza.

§ 8. Władzą nadzorczą w rozumieniu niniejszego rozporządzenia jest Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej.

Władza nadzorcza ma prawo poddawać gospodarkę Zakładu rewizji, zatwierdza preliminarz budżetowy, ustala formę dorocznych zamknięć rachunkowych i bilansowych. Nadto ma prawo rozwiązać Radę i Zarząd i poruczyć prowizoryczne sprawowanie czynności tych organów administratorowi na koszt Zakładu, jeżeli pomimo dwukrotnego piśmiennego ostrzeżenia nie będą wypełniane ustawowe lub statutowe przepisy, oraz zarządzenia władzy nadzorczej. Najdalej w ciągu 3 miesięcy po rozwiązaniu należy zarządzić nowe wybory do tych organów.

§ 9. Najdalej w ciągu 6 miesięcy od chwili wejścia w życie niniejszego rozporządzenia winny być przeprowadzone wybory mężów zaufania, członków Rady i ławników dla spraw ubezpieczenia urzędników prywatnych wyższych urzędów ubezpieczeń w Poznaniu i Toruniu oraz Trybunału dla spraw ubezpieczeń społecznych w Poznaniu.

§ 10. Do czasu ukonstytuowania się Rady, Zarządu i Komisji Rentowej dotychczasowe organa Oddziału Ubezpieczenia urzędników prywatnych Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu spełniają swe funkcje.

Minister Pracy i Opieki Społecznej ma prawo na ten czas zamianować na koszt Zakładu Komisarza do wykonania bezpośredniego nadzoru i dla przeprowadzenia wyborów.

§ 11. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Z tą chwilą tracą moc obowiązującą sprzeczne z rozporządzeniem niniejszem postanowienia dotychczas obowiązujące.

§ 12. Wykonanie niniejszego rozporządzenia porucza się Ministrowi Pracy i Opieki Społecznej.

Prezes Rady Ministrów: **K. Bartel.**

Minister Pracy i Opieki Społecznej: **Dr. Jurkiewicz.**

CZYTELNIKU ZJEDNAJ PRZYNAJMNIEJ JEDNEGO PRENUMERATORA!

WŁASNY ORGAN TO NIEZAWODNY ORĘŻ W WALCE O NASZE PRAWA I BYT!

# Z CENTRALNEJ ORGANIZACJI.

## PLENARNE POSIEDZENIE KOMITETU WYKONAWCZEGO.

Zgodnie z uchwałą Rady zapadłą na posiedzeniu w dniu 2 maja r. b. zwołane zostało na dzień 20 czerwca do Warszawy posiedzenie plenarne Komitetu Wykonawczego z udziałem przestawicieli organizacyj prowincjonalnych w celu rozpatrzenia i załatwienia najważniejszych spraw bieżących.

## DELEGACJA CENTRALNEJ ORGANIZACJI U MINISTRA PRACY.

W dniu 14 czerwca r. b. delegacja Centralnej Organizacji Związków Zawodowych Pracown. Umysłowych w składzie kol. kol.: **B. Małeckiego, S. Dabulewicza** i **W. Kościńskiego**, przyjęta była przez p. Ministra Pracy i Opieki Społecznej — **Jurkiewicza** i przedłożyła mu memorjały dotyczące przeprowadzenia ustawy o najmie pracowników umysłowych, ustawy o ubezpieczeniu pracowników umysłowych (emerytalnej) oraz reformy ustawodawstwa o związkach zawodowych. (Memorjały te zamieszczamy na innem miejscu).

Pozatem delegacja interwenjowała w sprawie urlopów dla dozorców górniczych z Zagłębiu Dąbrowskiem.

W tym samym dniu delegacja interwenjowała w Ministerstwie Pracy i Opieki Społczenej w sprawie złamania umowy przez Dyrekcję huty Giesche w Trzebini z pracownikami.

W dniu 15 czerwca p. Minister Jurkiewicz przyjął delegację łódzkiej Okręgowej Rady Centralnej Organizacji Zw. Zaw. Prac. Umysł., która przedstawiła mu postulaty dotyczące dalszego subsydjowania jadłodajni dla bezrobotnych pracowników umysłowych oraz podwyższenia sumy zasiłków dla m. Łodzi o 50.000 złotych.

## KONSOLIDACJA RUCHU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW UMYSŁOWYCH.

W ostatnich tygodniach odbyło się kilka konferencyj przedstawicieli Centralnej Organizacji, Centralnej Komisji Pracowników Państwowych oraz Rady Naczelnej Pracowników Samorządowych w sprawie zbliżenia Central Pracowniczych oraz uzgodnienia ich działalności. Sprawą tą w swoim czasie zajmował się Komitet Wykonawczy Centralnej Organizacji, który jeszcze w r. ub. powziął uchwałę stwierdzającą konieczność dokonania konsolidacji ruchu pracowniczego skupionego w wymienionych trzech Centralach.

Współpraca związków pracowniczych obejmowałaby sprawy aktualne z zakresu ustawodawstwa społecznego, polityki gospodarczej oraz zorganizowanie życia i akcji organizacyj pracowniczych na prowincji.

## MIĘDZYNARODOWY ZJAZD W SPRAWIE NAUKOWEJ ORGANIZACJI PRACY.

W dniu 20 maja r. b. odbyła się w Ministerstwie Pracy i Opieki Społecznej pod przewodnictwem p. **J. Dreckiego**, Dyrektora Departamentu Ochrony Pracy, konferencja informacyjna w sprawie obesłania Międzynarodowego Zjazdu, jaki odbyć się miał w dniu 11 czerwca w Paryżu w sprawie dokonania wyborów Międzynarodowej Delegacji Stałej do spraw naukowej organizacji pracy.

Centralną Organizację reprezentował kolega **W. Kościński**, Centr. Kom. Zw. Zaw. p. **A. Zdanowski** i Z. Z. P. p. **Gołdykowski**.

Po wysłuchaniu obszernego referatu p. Dyr. Dreckiego przedstawiciele organizacyj zawodowych dali wyraz swoim daleko idącym zastrzeżeniom wobec kierunku, w jakim idą dotychczas w Polsce poczynania instytucyi zajmujących się naukową organizacja pracy. Działalność bowiem tych instytucyj, a w szczególności Instytutu Naukowej Organizacji Pracy, jest wysoce jednostronna i, idąc bezkrytycznie za doktryną Taylora, ma na względzie jedynie interes wytwórcy, nie biorąc pod uwagę postulatów pracowników.

# Z ŻYCIA ZWIĄZKÓW.

## ZWIĄZEK PRACOWNIKÓW SPÓŁDZIELCZYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

W dniu 9 maja r. b. odbył się Zjazd delegatów Związku. Obradom przewodniczył kol. **Kuszewski** z Warszawy. W obradach zjazdu uczestniczyło ogółem 59 osób. Z ramienia Centralnej Organizacji uczestniczył w Zjeździe Prezes kol. **B. Małecki** Zjazd, po zatwierdzeniu sprawozdania z działalności Rady i planu działalności na najbliższy okres, udzielił ustępującemu Zarządowi absolutorjum, poczem przystąpił do rozpatrzenia szeregu spraw organizacyjnych. Postanowiono ożywić instytucję Mężów Zaufania przez zwoływanie częstych zebrań. Uchwalono domagać się od Rad Nadzorczych poszczególnych Spółdzielni wprowadzenia do Rad delegatów pracowniczych z głosem doradczym. Celem spopularyzowania idei spółdzielczości wśród ogółu pracowników najemnych postanowiono dążyć do rozwinięcia szerokiej akcji prasowej. Postanowiono w dalszym ciągu wydawać organ prasowy, z tem zastrzeżeniem, żę będzie uwzględniał całość ruchu zawodowego, politycznego i kulturalno - oświatowego w kraju ze stanowiska kooperatystycznego. W celu uczczenia pamięci zmarłego twórcy ruchu spółdzielczego w Polsce, ś. p. Romualda Mielczarskiego, upoważniono Radę do zadeklarowania udziału w Funduszu oraz postanowiono wezwać członków Związku do współdziałania w tym samym kierunku.

Pozatem powzięto uchwały w sprawie zorganizowania kursów korespondencyjnych języka esperanto i w sprawie czynnego udziału w zorganizowaniu „Dnia Spółdzielczości w Polsce". Zjazd polecił wreszcie Komitetowi Wykonawczemu wysłanie depeszy przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy do strajukujących robotników w Anglji z życzeniami zwycięstwa.

Ponadto na Zjeździe dokonano wyborów do Rady.

Wybrano następujących członków do Rady Związku: J. Firlę, Fr. Dąbrowskiego, D. Kuszewskiego, J. Sochacką, Gajzlera, B. Domańskiego, J. Rządzkiego, J. Pieche i M. Orsetti, na zastępców zaś powołano B. Zawadzkiego, L. Grabarę i St[illegible]niaka.

Do Sądu Koleżeńskiego: na członków kol. kol.: S. Dąbrowskiego, K. Andrzejewskiego, K. Kakietka i na zastępców kol. kol.: Kolanowskiego i Gajzlera.

Rada na rok bieżący powołała Komitet Wykonawczy w składzie następującym: E. Zalewski — przewodniczący, W. Śliwiński — zastępca, T. Gibuła — skarbnik, Z. Sierakowski — sekretarz, K. Krzywda — zastępca. Ponadto kol. kol.: Sowę i Stańczyka, jako zastępców.

Sporo czasu poświęcono na Zjeździe dyskusji nad sprawą ubezpieczeń społecznych i w rezultacie uchwalono następujące rezolucje:

a) Zjazd wyraża nadzieję, iż projekt ustawy ubezpieczeniowo dla pracowników umysłowych zostanie rozszerzony na inne warstwy pracowników i obejmie całą klasę pracującą, wychodząc z założenia, że każdy człowiek pracy ma prawo do ubezpieczeń oraz, że wyodrębnienie jednej grupy pracowników już z punktu widzenia solidarności świata pracy jest szkodliwe.

b) Zjazd stojąc na stanowisku, iż zabezpieczenie bytu wdów i sierot inwalidów i starców stanowi podstawową konieczność sprawiedliwości społecznej i elementarny wyraz rzeczywistej kultury cywilizowanego społeczeństwa — piętnuje z naciskiem wysiłki klas posiadających do powstrzymania rozwoju i unicestwienia zaczątków wprowadzonych w Polsce ubezpieczeń społecznych. Wysiłki te, płynące z krańcowego i ciasnego egoizmu klasowego, upozorowane obłudną troską o rozwój produkcji i wymiany w kraju Zjazd traktuje jako akty walki z proletarjatem i łączy się z całym obozem pracy przeciwko tym podstępnym zabiegom.

c) Zjazd tych samych motywów walki czy niechęci dopatruje się w fakcie niesłychanego przewlekania przez przeciąg aż 8-miu bez mała lat istnienia niepodległości Rzpltej sprawy rozszerzenia obowiązku ubezpieczenia emerytalnego pracowników prywatnych na obszar byłego zaboru rosyjskiego na którym, wyjątkowo, pracownicy zabezpieczonej starości i bytu swoich rodzin—nie posiadają. Zjazd domaga się od Rządu i Sejmu jaknajrychlejszego wyrównania tej jaskrawej niesprawiedliwości w drodze szybkiego uchwalenia i wprowadzenia w życie będącego obecnie na porządku dziennym projektu Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej.

d) Zjazd poleca organom wykonawczym. Związku podjęcie usilnych zabiegów w tym kierunku, ażeby przepisy wskazanej wyżej ustawy, oznaczające kategorje podpadających pod działanie jej pracowników, brzmiały na tyle jasno, iżby nie było wątpliwości, że obejmują, między innemi wszystkie kategorje pracowników spółdzielczych.

e) Zjazd jaknajmocniej protestuje przeciwko takiemu ujęciu odnośnych przepisów projektu ustawy z których wynika, że wyjątkowo pracownicy w wieku ponad 60 lat życia z terenów b. zaboru rosyjskiego nie uzyskają zabezpieczenia.

## XI ZJAZD DELEGATÓW ZWIĄZKU ZAWODOWEGO FARMACEUTÓW - PRACOWNIKÓW RZPLITEJ POLSKIEJ.

Zjazd odbył się w dniach 25 i 26 kwietnia r. b. w obecności 31 delegatów reprezentujących 18 Oddziałów Związku. W charakterze gości zaszczycili Zjazd swoją obecnością prof. B. Koskowski, Insp. Farmacji Zabrt, Dr. Farm. J. Fabicki i kol. Małecki, Prezes Centralnej Organizacji Z. Z. P. U. Obrady Zjazdu zagaił Prezes Związku kol. H. Jakubowski, podkreślając w swojem przemówieniu radosny i wzniosły moment w dziejach farmacji polskiej utworzenia pierwszego w Polsce Wydziału Nauk Farmaceutycznych na Uniwersytecie Warszawskim.

Na Przewodniczącego Zjazdu powołano kol. A. Pęszyńskiego, na Sekretarzy kol. kol. Bocheńskiego i Domańskiego.

Pierwszy punkt porządku dziennego wypełnił referat prof. B. Koskowskiego na temat: „Współczesny Farmaceuta", poczem przystąpiono do sprawozdania z działalności Zarządu Głównego, które składali koledzy Jakubowski i Nałęcz. Ze sprawozdania wynika, że Zarząd prowadził intensywną działalność w kerunku zorganizowania kursów dla prowizorów, zwalczania sił niefachowych w aptekach, podniesienia wynagrodzenia, jak również w kierunku sprawności organizacyjnej Związku. Sprawozdanie uzupełniali koledzy Lewaszkiewicz (finanse) i Dąbrowski („Kronika Farmaceutyczna"). Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej referował kol. Łopacki. Po ożywionej dyskusji Zjazd zatwierdził sprawozdanie i udzielił ustępującemu Zarządowi absolutorjum. Po przyjęciu sprawozdania Zjazd podzielił się na następujące Komisje: Mandatową, Wniosków, Budżetową, Statutową, Kasy Zapomogowej, Sił Niefachowych i Aptek Kas Chorych.

W drugim dniu Zjazdu gorącą dyskusję wywołała sprawa sił niefachowych. Zebrani w licznych przemówieniach stwierdzili, że sprawa ta jest groźna dla zawodu i, że wymaga energicznej i szybkiej akcji zaradczej. W tej sprawie uchwalono szereg wniosków, z których najważniejsze podajemy:

a) „Poleca się Zarządowi Głównemu przeprowadzić jednoczesną walkę z siłami niefachowemi na całym terenie Rzeczypospolitej".

b) „Wyjaśnić w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (Generalna Dyrekcja Służby Zdrowia) atrybucje uczniów aptekarskich i okres czasu w ciągu którego mają prawo praktykować".

Sprawę sił niefachowych referował wyczerpująco kol. Domański.

W dalszym ciągu uchwalono szereg zmian statutowych.

Przy rozpatrywaniu preliminarza budżetowego powiększono pozycję na „Kronikę Farmaceutyczną", z tem, że wydawnictwo przekształca się na dwutygodnik i że poziom naukowy wydawnictwa będzie podniesiony.

Sprawę aptek i wydziałów aptecznych w Kasach Chorych referował kol. Otrębski. Stwierdzono, że poziom aptek tych pozostawia wiele do życzenia, że warunki dla pracowników w aptekach Kas Chorych ulegają pogorszeniu, a dotychczasowy życzliwy stosunek Związku Farmaceutów do Kas Chorych został wykorzystany na niekorzyść związkowców. Po przeprowadzonej dyskusji przyjęto rezolucję kol. Nałęcza, treści następującej:

> „Zjazd potwierdza uchwały poprzednich Zjazdów w sprawie Kas Chorych, stwierdza jednak, że dotychczasowy system w organizacji Aptek Kas Chorych jest wadliwy i należy polecić Zarządowi Głównemu przeprowadzenie walki z dotychczasowym systemem, szkodliwym zarówno dla zawodu, jak i Kas Chorych".

W sprawie projektu Kasy Zapomogowej na wypadek niezdolności do pracy i śmierci przemawiał kol. **Dąbrowski.** Projekt w ogólnym zarysie zaakceptowano i Kasa zostanie uruchomiona od dnia 1 czerwca r. b.

Sprawę kursów dla Prowizorów referował kol. **Nałęcz.** Kursy będą uruchomione kosztem Związku pod protektoratem Wydziału Farmaceutycznego Uniwersytetu Warszawskiego. Zarząd przygotował projekt statutu kursów, program studjów i listę wykładających, przedkładając dane te w Ministerstwie Oświaty. Po rozpatrzeniu spraw powyższych przystąpiono do wyboru władz związkowych W wyniku tajnego głosowania zostali powołani do Zarządu Głównego koledzy: **A. Pęszyński** (Prezes), **Z. Jankiewicz** (Vice-Prezes), **Cz. Rytel** (Vice-Prezes), **Cz. Fink-Finowicki** (Skarbnik), **Cz. Nałęcz** (Sekretarz), oraz członkowie: **K. Dąbrowski, J. Otrębski, J. Cyranowski, Sangner, Marcinkiewicz i Włodarski.** Do Komisji Rewizyjnej zostali wybrani koledzy: **Krupica, Łopacki i Wysokowski.**

Po dokonaniu wyborów przystąpiono do uchwalenia wniosków przygotowanych przez specjalną Komisję. Najważniejsze z nich w streszczeniu podajemy:

a) „Zjazd Delegatów wita z radością powstanie pierwszego w Polsce Wydziału Farmaceutycznego i składa najgorętsze podziękowanie za usilne starania położone przy utworzeniu Wydziału Jego Magnificencji Rektorowi Uniwersytetu Warszawskiego, pierwszemu Dziekanowi Wydziału Farmaceutycznego oraz zasłużonemu Senjorowi Farmacji Polskiej — prof. **Koskowskiemu".**

b) „W związku z utworzeniem pierwszego w Polsce Wydziału Farmaceutycznego Zjazd uchwala opodatkowanie jednorazowe wszystkich członków na rzecz fundacji związkowej dla Wydziału Farmaceutycznego oraz wzywa wszystkich członków do zapisywania się na członków Komitetu Budowy Gmachu dla Wydziału Farmaceutycznego".

c) „Zjazd poleca Zarządowi Głównemu interwenjować u odpowiednich władz o wydanie rozporządzenia normującego czas praktyki Magistrów nowego typu".

d) „Zjazd Poleca Zarzadowi Głównemu przeprowadzić równomiernie ze sprawą pomocników aptekarskich sprawę asystentów z Małopolski na tych samych prawach i warunkach, co sprawę pomocników".

Pozatem powzięto szereg uchwał organizacyjnych o charakterze wewnętrznym, dotyczącyh członków nowowstępujących, honorowych, legitymacyj członkowskich i t. d.

## ZJAZD DELEGATÓW ZW. MAJSTRÓW FABRYCZNYCH RZ. P.

W dniu 18 kwietnia r. b. odbył się w Łodzi 6-ty Zwyczajny Ogólnokrajowy Zjazd Delegatów Związku Majstrów Fabrycznych Rz. P. Na Zjazd przybyło 59 delegatów reprezentujących 3 i pół tysiąca członków. Posiedzenie zagaił Prezes kol. **A. Piotrowski,** proponując na przewodniczącego Zjazdu kol. **Perczyńskiego,** Prezesa Oddziału Łódzkiego oraz na zastępcę kol. **Uljańskiego** z Częstochowy, co przez zebranych zostało jednogłośnie przyjęte.

Po odczytaniu protokułu poprzedniego Zjazdu, sprawozdania kasowego i bilansu, Przewodniczący udzielił głosu Prezesowi, kol. **Piotrowskiemu,** który złożył sprawozdanie z działalności za rok ubiegły, podkreślając ważną decyzję, jaką powziął Zarząd w sprawie przystąpienia do Centralnej Organizacji Zw. Zaw. Prac. Umysłowych. Zarząd przygotował odpowiedni wniosek na Zjazd i zaprosił przedstawiciela Centralnej Organizacji w celu zreferowania jej działalności, jak również celów i zadań zawartych w statucie. Z kolei Przewodniczący udziala głosu kol. **Dabulewiczowi** z Warszawy, który w swojem przemówieniu nakreślił historję konsolidowania się ruchu zawodowego pracowników umysłowych. Zadaniem głównem Centralnej Organizacji jest walka o najszerzej pojętą obronę interesów zawodowych członków skupionych w związkach, specjalnie zaś walka o ustawodawstwo ochronne i ubezpieczenia społeczne.

Po przemówieniu delegata Centralnej Organizacji przedstawiciele poszczególnych oddziałów wypowiedzieli się kategorycznie za przyłączeniem, poczem przewodniczący poddał pod głosowanie następującą uchwałę:

„Zjazd Delegatów Związku Majstrów Fabrycznych Rz. P. w zrozumieniu doniosłości scentralizowania poszczególnych organizacyj pracowników umysłowych dla ziszczenia postulatów całej warstwy pracowniczej w Polsce zgłasza akces do Centralnej Organizacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych".

Uchwała powyższa została przyjęta jednomyślnie.

Po odczytaniu przez Przewodniczącego Kontroli Głównej (Komisja Rewizyjna), kol. **Burno,** protokułu, protokuł ten przyjęto i udzielono ustępującemu Zarządowi absolutorjum, poczem przystąpiono do wyboru członków Zarządu. Prezes, kol. **Piotrowski,** zaznaczył, że przyjmie ponowny wybór, o tyle, o ile wszyscy jego współpracownicy w Zarządzie zechcą pozostać na swoich stanowiskach i o ile delegaci wpłyną na ogół członków i zmuszą ich do regularnego opłacania składek członkowskich.

Warunki te Zjazd zaakceptował i wybrał jednomyślnie kol. **Piotrowskiego** na Prezesa Organizacji. Na członków Zarządu została przyjęta lista kandydatów proponowana przez ustępujący Zarząd, z tą różnicą, że na miejsce kol. kol. **Waysa** z Pabjanic i Komorowskiego powołano kolegów **Kowalskiego i Domagalskiego.**

W dalszym ciągu Zjazdu Kierownik Sekretarjatu, kol. **Kułakowski,** odczytuje budżet na rok 1926, zaznaczając, że w projekcie składka na Zarząd Główny będzie wynosiła 30 proc. Projekt budżetu został uchwalony.

Kolega **Perczyński** referuje sprawę stosunku Związku do Związku Przemysłowców, proponując przyjęcie następującej rezolucji: **„Zjazd Delegatów zobowiązuje Zarząd Główny do nieczynienia żadnych ustępstw przemysłowcom w sprawach socjalnych praw majstrów".**

W wyniku referatu wygłoszonego przez Prezesa Organizacji i delegata Centralnej Organizacji, Zjazd uchwalił następujące rezolucje:

a) „VI-y Zjazd Delegatów domaga się, by w ustawach o najmie i ubezpieczeniu pracowników umysłowych było zaznaczone wyraźnie, że ustawy te obejmują majstrów fabrycznych i jednocześnie żąda wniesienia ustaw tych pod obrady Sejmu i uchwalenia ich".

b) „Wobec skonstatowania faktu, że fabrykanci usiłują stworzyć nową kategorję procowników

pod nazwą „podmajstrzych", których chcą pozbawić wszystkich praw i przywilejów przysługujących majstrowi na podstawie norm prawnych, zwyczajowych i ustaw uchwalonych przez Sejm, VI-ty Zjazd Delegatów protestuje najkategoryczniej przeciwko tego rodzaju metodom zmierzającym do pogorszenia położenia i warunków pracy majstrów fabrycznych.

Pozatem była rozpatrywana jeszcze sprawa budowy domu związkowego, którą referował kol. **Głowacki** i obecny na Zjeździe Prezes Miejscowego Komitetu Odbudowy Miast i Wsi. Sprawę tę Zjazd Delegatów przekazał Zarządowi Głównemu, pozostawiając mu wolną rękę.

Kol. **Ways** zgłosił wniosek w sprawie przeprowadzenia przez Kontrolę Główną rewizji Oddziału Pabjanickiego, który, jak wynika ze sprawozdania wygłoszonego na Zjeździe, zalega ogromnie z opłatą składek członkowskich w stosunku do Zarządu Głównego.

Ostatnią sprawą, referowaną na zjeździe, była kwestja organizowania Kas Pożyczkowo-Oszczędnościowych przy Oddziałach Związku. Jak wynikało z rzeczowego referatu, wygłoszonego przez kol. **Uljańskiego** z Częstochowy, Kasa Pożyczkowo-Oszczędnościowa została zorganizowana przy Oddziale Częstochowskim i bardzo pomyślnie się rozwija, dając wiele korzyści zrzeszonym członkom. Sprawę przekazano do załatwienia Zarządowi Głównemu.

Zjazd został zamknięty o godz. 4 po poł. podniosłem przemówieniem Przewodniczącego Zjazdu kol. **Perczyńskiego**, który nawoływał do wytrwałości i owocnej pracy.

## ZWIĄZEK ZAW. PRACOWNIKÓW BANKOWYCH RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

W dniu 28 maja b. r odbyło się w lokalu Związku Handlowców doroczne walne zebranie Oddziału Warszawskiego Zw. Zaw Prac. Bankowych. Po zagajeniu zebrania kol. **T. Konopacki** wezwał obecnych do uczczenia przez powstanie pamięci Poległych w ostatnich walkach majowych, nadmieniając, że poniesiona Ofiara nie może pójść na marne, lecz przeciwnie, musi stać się bodźcem do dalszej, wytrwałej i ciężkiej walki nad urzeczywistnieniem ideału sprawiedliwości i powszechnego dobra.

Zebraniu przewodniczył kol. **M. Kowarz.** Sprawozdanie z ogólnej działalności Zarządu Oddziału za ubiegły okres wygłosił prez. kol. **T. Konopacki.** Ze sprawozdania tego dowiedzieliśmy się, że ostatni rok był szczególnie ciężki dla Oddziału Warszawskiego. Złożyły się na to ogromne redukcje personelu w bankach, dzięki czemu liczba członków znacznie zmalala, a następnie — niezwykła apatja ogółu, żyjącego pod ciągłem widmem utraty pracy i pogarszających się z dnia na dzień warunków ekonomicznych. Drugą prawdziwą klęską dla Związku jest brak lokalu.

Skandaliczna i bezprawna rekwizycja wojskowa, jakiej podlega lokal od 1919 r. odbija się fatalnie na życiu związkowem, rujnując go nietylko moralnie, lecz i materjalnie. Sytuacja jednak pod tym względem, dzięki bardzo energicznej zabiegliwości zarządu, ulegnie zupełnej, zdaje się, poprawie na dobre, i to w niedługim czasie. W dn. 4 marca b. r. Związek wygrał w Sądzie Okręgowym sprawę o wyeksmitowanie rtm. Wojciechowskiego z lokalu, uzyskując całkowite zabezpieczenie swych pretensyj materjalnych. W dniu 6 sierpnia, natomiast, odbędzie się ostateczna rozprawa w Sądzie Apelacyjnym i w tym dniu właśnie Zarząd ma nadzieję odzyskać lokal i całą tę sprawę ostatecznie zlikwidować. Następnie kol. **T. Fijka** odczytał sprawozdanie kasowe i finansowe oraz przedstawił budżet na przyszły rok, zaś kol. **J. Białobrzeski** odczytał protokół Komisji Rewizyjnej, stwierdzający należyte prowadzenie ksiąg i rachunkowości Oddziału. Zebranie przyjęło do zatwierdzającej wiadomości sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej i jednogłośnie udzieliło absolutorjum dotychczasowemu Zarządowi.

W końcu kolega **M. Kowarz,** w imieniu zebranych, w gorących słowach podziękował Zarządowi za pełną poświęcenia pracę. Zebranie zostało zakończone obszernym i wyczerpujących referatem prez. Zarządu Głównego kol. **S .Dabulewicza** o ustawie emerytalnej dla pracowników umysłowych. Do Zarządu Oddziału na przyszły okres zostali wybrani: kol. kol.: **Tadeusz Konopacki** (prezes), **Henryk Prybę, Alfred Szenuar** (viceprezesi), **Tomasz Fijka, Michał Borkowsi, Stanisław Breitfeld, Artur Fromm, Zygmunt Karwowski, Celina Trojanowska, Edward Marczewski, Jan Szefer, Feliks Zieliński.** Do Komisji Rewizyjnej: **Józef Białobrzeski, Walery Rojkiewicz, Adam Szmitkowski, Juljan Gębski, Władysław Mierzwiński.**

# KONFERENCJA W SPRAWIE KAS PRZEZORNOŚCI.

Z inicjatywy **Towarzystwa Krzewienia oszczędności w Polsce,** mającego na celu racjonalną organizację oszczędności i opiekę nad wkładcą w dniu 16 czerwca r. b. odbyła się w Warszawie konferencja w sprawie Kas Przezorności, na której było obecnych 11 przedstawicieli Związków Zawodowych. Na konferencji były poruszane 3 sprawy: 1) ustawowe uregulowanie egzystencji Kas Przezorności, 2) zabezpieczenie niezniszczalności wkładów 3) zorganizowanie Związku Rewizyjnego Kas Przezorności. Sprawy powyższe referowali kol. **Lucjan Dura,** Redaktor pisma „Oszczędność" i Dr. **Poznański.** W dyskusji zabierali głos koledzy: **Grygołajtys, Dabulewicz, Suchacki, Konorski, Butler** i inni.

Na podstawie referatów i dyskusji stwierdzono, że istniejące Kasy Przezorności posiadają wiele wad i różnią się między sobą w zasadniczych punktach, tak, że niema jednolitego typu. Naogół uzależnione są one w znacznym stopniu, na podstawie istniejących statutów od dobrej woli pracodawcy. W konstrukcji Kas Przezorności dominuje czynnik zależności faktycznej od instytucji, przy której Kasa istnieje. W bardzo wielu wypadkach odbija się to ujemnie na interesach członków, którzy nie mają możności prowadzenia racjonalnej polityki zabezpieczenia lokat, a tem samem zabezpieczenia własnych interesów. Zazwyczaj oszczędności pracowników są lokowane w instytucji „macierzystej". Skutki tego systemu są powszechnie znane: rzadko która Kasa Przezorności mogła się ustrzec, podczas okresu wojennego i powojennego, przed dewaluacją kapitałów, graniczącą niejednokrotnie ze zniszczeniem. O słusznej waloryzacji wkładów w Kasach Przezorności naogół mało się mówi, a gospodarka Kas Przezorności nie

jest prowadzona pod kątem widzenia interesów ich członków.

Uregulowanie powyższej sprawy może nastąpić li tylko na drodze ustawodawczej przez uchwalenie ustawy ramowej, na podstawie której zostałby wprowadzony jednolity typ Kas Przezorności.

W rezultacie dyskusji zebrani uchwalili wytyczne, które umożliwiłyby przeprowadzenie uzdrowienia stosunków i zreorganizowania istniejących Kas Przezorności w ten sposób, by Kasy te mogły być rzeczywistem, a nie urojonem zabezpieczeniem losu pracownika.

Wytyczne te są następujące:

a) nadanie Kasom Przezorności w drodze ustawodawczej osobowości prawnej i uniezależnienia od instytucyj przy których Kasy istnieją;

b) wprowadzenie zakazu lokowania funduszów Kas Przezorności w instytucji „macierzystej" i ścisłe wskazanie dopuszczalnych form lokaty funduszów;

c) przeprowadzenie waloryzacji funduszów Kas Przezorności, które dotychczas lokowane były przeważnie, na mocy statutów, w kasach instytucyj, przy których istniały.

Wreszcie poruszona została sprawa zorganizowania **Związku Rewizyjnego Kas Przezorności**, któryby miał pieczę nad interesami Kas i wkładców oraz prowadził prace instrukcyjne.

Zebranie wyłoniło ścisłą Komisję, która zajmie się opracowaniem wniosków, zebraniem materjałów i nawiązaniem kontaktu ze wszystkiemi Kasami Przezorności na terenie Rzeczypospolitej. W skład Komisji weszli koledzy: **Butler, Dura, Grygołajtys, Leśniewski, Dr. Paznański, Konorski i Suchacki.**

Komisja będzie mieściła się w lokalu Towarzystwa Krzewienia Oszczędności w Polsce przy ul. Brackiej Nr. 17, I piętro.

Pod tym adresem winny zwracać się Zarządy wszystkich Kas Przezorności, któreby chciały nawiązać kontakt, ewentualnie współdziałać z zapoczątkowaną akcją.

# ŻYCIE GOSPODARCZE.

**Oficjalne notowania drożyzny.**

Komisje do badania wzrostu kosztów utrzymania drożyzny wykazały za m. kwiecień następujące zmiany drożyzny: Warszawa 4,1 proc., Częstochowa 2,8 proc. Kielce 1,9 proc., Kraków 0,8 proc., Lublin 6,8 proc., Łódź 7,4 proc., Radom 3,5 proc., Katowice 5,8 proc., Bydgoszcz 2.1 proc.

**Bilans zbożowy Polski 1925 roku.**

Wywóz pszenicy w lutym przekroczył 9 tysięcy tonn, wobec czego niedobór pszenicy wzrósł do około 75 tysięcy tonn.

Wywóz owsa w lutym przekroczył 7 tysięcy tonn, wobec czego niedobór owsa wzrósł do około 28 tysięcy tonn.

Wywóz jęczmienia w lutym przekroczył 7 tysięcy tonn, wobec czego rezerwa krajowa spadła o 22 tysiące tonn.

Wywóz żyta w lutym przekroczył 9 tysięcy tonn, wobec czego rezerwa krajowa spadła do 310 tysięcy tonn.

**Gminom miejskim przysługuje prawo do regulowania cen niektórych artykułów spożywczych.**

Rada Ministrów wydała rozporządzenie o regulowaniu cen przetworów chlebowych, mięsa i jego przetworów oraz odzieży i obuwia przez wyznaczanie cen.

Na zasadzie tego rozporządzenia zarządy większych gmin miejskich, a także zarządy mniejszych gmin miejskich i gmin wiejskich za uprzednią zgodą wojewodów mogą wyznaczać ceny na wyżej wymienione artykuły na zasadzie kosztów produkcji i gospodarczo usprawiedliwionych kosztów wymiany. Ceny na odzież i obuwie mogą być wyznaczane jedynie na artykuły gotowe, a nie wykonane na obstalunek. O potrzebie wyznaczenia cen decyduje zarząd gminy. Jest on obowiązany powziąć uchwałę o wyznaczeniu cen albo o zbędności tego wyznaczenia również na wniosek spożywców i miejscowych organizacyj zawodowych. Zarząd gminy ustala ceny po wysłuchaniu opinji komisji do badania tych cen. Komisja ta składać się ma w równej liczbie z przedstawicieli spożywców, jako też producentów i kupców. Od uchwały Zarządu gminy niezgodnej z opinją komisji członek tejże komisji może się odwołać do władzy nadzorczej nad tą gminą.

Władza nadzorcza (Wydział powiatowy, województwo, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych) może nakazać wyznaczać ceny albo też zabronić czynienia tego, zmienić uchwałę zarządu gminy o wyznaczeniu cen, rozwiązać komisję z równoczesnem powołaniem nowej.

Rozporządzenie to zostało wydane na mocy ustawy o zabezpieczeniu ustawy przedmiotów podaży powszechnego użytku. Obowiązuje na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej z wyjątkiem Śląska.

Rozporządzenie wkłada na zarządy gmin ogromnie ważne obowiązki dając im jednocześnie możność regulowania cen.

W sprawie ustalania cen na niektóre artykuły pierwszej potrzeby przez zarządy (magistraty) należy zaznaczyć, iż ustęp ostatni § 2 tego rozporządzenia (Dz. Ust. Nr 18 — 1926 r.) brzmi jak następuje:

**„Zarząd gminy obowiązany powziąć uchwałę co do potrzeby wyznaczenia cen również na wniosek miejscowych zrzeszeń spożywców i organizacyj zawodowych".**

Z powyższego wynika, iż lokalne organizacje zawodowe i spółdzielnie spożywców mogą odwoływać się w drodze instancji do zarządów wojewódzkich.

**Spółdzielnie spożywców w Polsce i zagranicą.**

Pod względem liczebności spółdzielni spożywców Polska zajmuje jedno z pierwszych miejsc, liczy bowiem zgórą 6 tys. stowarzyszeń zarejestrowanych. Jeżeli natomiast chodzi o siłę i gospodarcze znaczenie tego odłamu kooperacji, to stowarzyszenia w Polsce stoją niemal na szarym końcu. Biorąc pod uwagę tylko spółdzielnie sprawozdawcze (związkowe), otrzymamy iż w r. 1923 wzgl. 1924 było:

| | Spółdz. | Tys. członk. | Czl. na 1 spół. |
|---|---|---|---|
| w Anglji | 1314 | 4703 | 3508 |
| „ Austrji | 118 | 476 | 4030 |

| | | | |
|---|---|---|---|
| „ Belgji | 256 | 387 | 1511 |
| „ Czechosłowacji | 427 | 462 | 1081 |
| „ Finlandji | 588 | 371 | 631 |
| „ Francji | 1500 | 1545 | 1030 |
| „ Niemczech | 1020 | 3505 | 3436 |
| „ Polsce | 1151 | 802 | 697 |
| „ Rosji Sow. | 21264 | 7228 | 340 |
| „ Rumunji | 1737 | 232 | 134 |
| „ Szwajcarji | 491 | 352 | 718 |
| „ Szwecji | 886 | 274 | 310 |

**Spółdzielczość w Szwajcarji.**

Z końcem 1924 r. Szwajcarja posiadała 11.443 spółdzielnie, rozbite pomiędzy 28 typów (grup). Jedną z największych jest grupa spółdzielni spożywców 668 typu normalnego i 247 specjalnego. Spółdzielnie spożywców liczyły około 360 tys. członków, co wraz z rodzinami stanowi niespełna połowę ludności Szwajcarji. Z pośród tych stowarzyszeń na Unję Szwajcarską Spółdzielni Spożywców (Bazylea) przypada 519, a blisko 2 tys. sklepów i 352 tys. członków. Obroty stowarzyszeń związkowych dosięgały w 1924 roku 173 milj. fr. szwajc., t. j. 775 fr. na 1 członka. Oszczędności złożone w spółdzielniach spożywców, wynosiły w r. 1924 sumę 52 milj. fr. szwajc.

**Międzynarodowy ruch spółdzielczy w roku 1925.**

W roku 1925 do Międzynarodówki Spółdzielczej przystąpiły 3 nowe państwa: Indje, Palestyna i Portugalja oraz 5 związków z krajów należących już do Międz. Związku Spółdz. Obecnie Związek grupuje przy sobie 34 państwa z 80 związkami, liczącemi około 50 miljonów członków.

**Stan wkładów oszczędnościowych w Spółdzielniach b. zaboru pruskiego.**

W spółdzielniach kredytowych należących do Zw. Sp. Zarob. i Gospod. w Poznaniu wkłady oszczędnościowe w dniu 31 grudnia r. ub. wynosiły 4.490.760 czyli, że na każdą z 204 spółdzielni przypada przeciętnie 22.000 zł. W porównaniu ze stanem z dnia 30 listopada oznacza to zwyżkę wkładów o 159.217 złotych czyli o 3,67 proc. Stan wkładów w listopadzie wzrósł w porównaniu z październikiem tylko o 38.790 zł. czyli o niespełna 1 proc.

**Rozwój spółdzielczości w Japonji.**

Japonja, która w 1900 roku liczyła zaledwie 21 spółdzielni, a 1910 roku 7308, posiadała w 1923 r. już 14.259 spółdzielni, zjednoczonych w 201 związkach o ogólnej liczbie 3.030 tysięcy członków. Ogólną większość tych członków, bo 75 proc. stanowili rolnicy.

**Ratowanie gospodarstwa narodowego przez obniżania zarobków.**

Wśród naszych przemysłowców panuje głębokie przekonanie, że jedynem lekarstwem na kryzys gospodarczy jest podniesienie wydajności pracy przez przedłużenie dnia roboczego i obniżenie zarobków. Nie rozumieją oni, a raczej nie chcą zrozumieć, że obniżenie siły nabywczej mas pracujących musi z konieczności doprowadzić do dalszego zaostrzenia kryzysu. Warto przy tej sposobności przypomnieć, co mówi na ten temat bożyszcze naszych przedsiębiorstw, wielki **Henryk Ford**, w swem znanem dziele „Moje życie i dzieło": **„Obniżenie płac jest najprostszym i zarazem najpodlejszym sposobem radzenia sobie w ciężkiej sytuacji**, pomijając już niehumanitarność takiego zabiegu. W rzeczywistości jest to równoznaczne ze **zwalaniem odpowiedzialności za nieudolność kierownictwa na robotników.** Jeśli się każdą prawdziwą trudność od samego zaczątku zwalcza, obniżenie płac staje się wogóle zbyteczne. **Wysokie płace przyczyniają się do obniżenia kosztów,** gdyż robotnicy, wolni od trosk materjalnych, pracują coraz intensywniej. Zaprowadzenie płacy minimalnej 5 dolarów (co dziś równa się 50 zł.) za 8 godzin pracy, było jednym z najmądrzejszych środków ku obniżeniu kosztów i cen towarów, jaki kiedykolwiek zastosowaliśmy". W innem miejscu mówi Ford o znaczeniu siły nabywczej konsumentów dla gospodarstwa narodowego: „Potanienie siły roboczej, **obniżenie płac oznacza zacieśnienie rynku wewnętrznego.** Niema ważniejszej kwestji, jak sprawa płac, gdyż z płacy żyje większość ludności. Poziom ich zarobków i życia jest decydujący dla dobrobytu kraju. **Wysokie płace są równoznaczne z powszechnym dobrobytem".**

Kiedyż nasi pracodawcy, którzy tak chętnie naśladować pragną Forda w jego zdolności do robienia miljardów, zaczną go naśladować w trzeźwem patrzeniu na świat?

# ZE ŚWIATA.

*(Inf. Social. nr. 1—8 tom XVIII)*

**Posiedzenie Rady Administracyjnej Międzynarodowego Biura Pracy.** Rada Administracyjna M. B. P. odbyła swą ostatnią sesję w dniach 21 — 23 kwietnia r. b.

Na posiedzeniu omawiano między innemi rezultaty konferencji londyńskiej w sprawie ratyfikacji konwencji waszyngtońskiej.

**Anglja.** W dniu 6 lutego r. b. odbyła się w Londynie doroczna konferencja Narodowej Federacji Związków Zawodowych Pracowników Umysłowych.

Na konferencji tej omawiano sprawy warunków pracy i przeciwstawiono się usiłowaniom przedsiębiorców zmierzającym do obniżenia wysokości zarobków. Ze sprawozdania Prezydjum wynika, że praca organizacyjna jest utrudniona z powodu stanowiska pracodawców, którzy przeszkadzają pracownikom umysłowym w organizowaniu się w związkach zawodowych. Czynione są usiłowania ze strony pracodawców w kierunku przedłużenia dnia pracy. Usiłowaniom tym organizacja przeciwstawia się kategorycznie, uważając je za drogę do powiększenia liczby bezrobotnych oraz dalszego obniżenia poziomu życiowego pracujących.

**Kuba.** Związek Kobiet zatrudnionych w handlu, wystąpił do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z protestem przeciwko niewprowadzeniu w życie przez wspomniane Ministerstwo wydanej w swoim czasie ustawy, na mocy której w przedsiębiorstwach

handlowych kobiety winny stanowić co najmniej połowę zatrudnionych pracowników.

Obliczają, że w wyniku wprowadzenia w życie tej ustawy straciłoby pracę 50.000 pracowników i robotników zatrudnionych w handlu.

**Stany Zjednoczone Ameryki Północnej.** Styczniowy numer „Monthly Labour Review" — publikacji Biura Statystyki Pracy Stanów, daje nader pouczającą tabelę porównawczą kosztów utrzymania i zarobków w Ameryce w ostatnich 20 latach oraz stosunkowej siły zarobków w tym okresie:

| Rok | Wskaźniki (1913 — 100) Taryfy godzinowe związkowe | Koszt utrzymania | Siła nabywcza zarobków |
|---|---|---|---|
| 1906 | 85.— | 78.7 | 108.0 |
| 1907 | 89.7 | 82.0 | 109.0 |
| 1908 | 91.0 | 84.3 | 107.9 |
| 1909 | 91.9 | 88.7 | 103.6 |
| 1910 | 94.4 | 93.0 | 101.5 |
| 1911 | 96.0 | 92.0 | 104.3 |
| 1912 | 97.8 | 97.6 | 100.0 |
| 1913 | 100.0 | 100.— | 100.0 |
| 1914 | 101.9 | 103.— | 98.9 |
| 1915 | 102.8 | 105.1 | 97.8 |
| 1916 | 107.2 | 118.3 | 90,6 |
| 1917 | 114.1 | 142.4 | 80.1 |
| 1918 | 132.7 | 174.4 | 76.1 |
| 1919 | 154.5 | 188.3 | 82.0 |
| 1920 | 199.0 | 208.5 | 95.4 |
| 1921 | 205.3 | 177.3 | 115.8 |
| 1922 | 193.1 | 167.3 | 115.4 |
| 1923 | 210.6 | 171.0 | 123 2 |
| 1924 | 228.1 | 170.7 | 133.6 |
| 1925 | 237.9 | 173.5 | 137.1 |

Z powyższego zestawienia wynika, że siła nabywcza zarobków pracowników amerykańskich znacznie wzrosła w ciągu ostatnich czterech lat.

**Jugosławja.** Liczba strajków w r. 1925 wynosiła 44, strajkowało 7.483 pracowników. Z powyższej liczby 12 zatargów zaszło w przemyśle drzewnym, 12 w odzieżowym.

## BEZROBOCIE.

**Japonja.** Bezrobocie wśród pracowników umysłowych doszło do bardzo znacznych rozmiarów. Liczba bezrobotnych wynosi 3,2 proc. ogółu pracowników. Rząd dotychczas sprawą tą zupełnie się nie interesował, dopiero ostatnio zwrócił się do Głównej Komisji Bezrobocia o wydanie opinji w sprawie ulepszenia funkcjonowania Biur Pośrednictwa Pracy dla sprawniejszego obsługiwania bezrobotnych pracowników umysłowych.

Komisja ta wypowiedziała się następująco:

1) winny być tworzone specjalne biura pośrednictwa pracy dla pracowników umysłowych, mające na celu dostarczanie zajęcia nietylko w kraju, lecz i zagranicą;

2) winien być ulepszony dotychczasowy system funkcjonowania Biur Pośrednictwa Pracy stworzonych i prowadzonych przez wyższe uczelnie dla swoich wychowanków;

3) winno być popierane tworzenie kas wzajemnej pomocy, których fundusze powstałyby z wkładek członków oraz subwencyj Skarbu Państwa, władz administracyjnych i komunalnych. Kasy te niosłyby pomoc swoim członkom na wypadek bezrobocia;

4) należy podnieść poziom szkolnictwa zawodowego;

5) należy stworzyć dostateczną liczbę specjalnych szkół zawodowych i skierować młodzież do studiów w tych uczelniach.

**Norwegja.** Wydatki Rządu i ciał komunalnych w okresie ostatnich 5 lat trwania bezrobocia wyniosły 170.000.000 koron norweskich, nie licząc wydatków na opiekę społeczną. Z powyższej sumy 23 do 24 miljonów koron norw. wydano na zasiłki, resztę zaś na prowadzenie robót publicznych w celu zatrudnienia bezrobotnych. **W. K.**



Komisja Redakcyjna: Dabulewicz Sławomir, Kościński Wiktor, dr. Raabe Henryk.

Sekretariat Centralnej Organizacji Z. Z. P. U. mieści się w gmachu Związku Zawodowego Pracowników Handlowych, Przemysłowych i Biurowych przy ul. Siennej Nr. 16. Tel. 7-10. Sekretarjat czynny w godzinach od 9—3, godziny przyjęć od g. 12—1 pp.

Redaktor: Sławomir Dabulewicz. Wydawca: Centralna Organizacja Zw. Zaw. Prac. Umysł.

Zakłady Graficzne „DRUKARZ", Leszno 53, telefon 93-49.